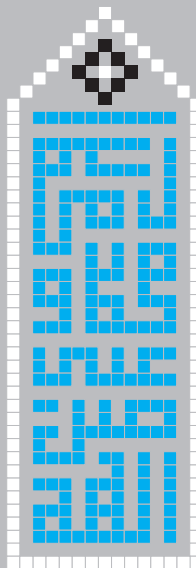

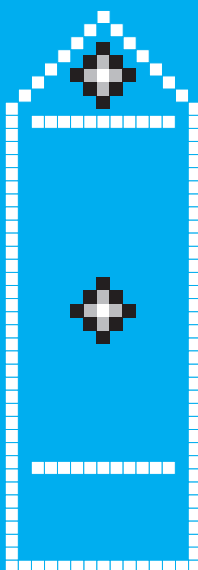
اسم الله الرحمن الرحيم

سرشناسه: آرمیتیج، جان، ۱۹۵۶-م. - Armitage, John, 1956-
عنوان و نام پدیدآور: ویریلیو و رسانه/جان آرمیتیج؛ مترجم مسعود
زمانی مقدم؛ ویراستار علمی محمد خندان.
مشخصات نشر: تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، پژوهشکده
فرهنگ و هنر اسلامی، ۱۴۵۳.
مشخصات ظاهری: ۲۵۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۲۵۸۰-۷-۱ - دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۹۲۵۸۰-۵-۷-۱
یادداشت: عنوان اصلی: [2012]. Virilio and the media
موضوع: ویریلیو، پل، ۱۹۳۲-م. -- نقد و تفسیر
Virilio, Paul -- Criticism and interpretation
موضوع: رسانه‌های گروهی -- فلسفه Mass media -- Philosophy
تکنولوژی -- جنبه‌های اجتماعی Technology -- Social aspects
شناسه افزوده: زمانی مقدم، بهزاد، ۱۳۴۷-، مترجم
شناسه افزوده: خندان، محمد، ۱۳۶۱-، ویراستار
شناسه افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی. حوزه هنری. پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی
رده‌بندی کنگره: P۹۰
رده‌بندی دیویی: ۲۳۰۹۲/۳۰۲
شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۹۰۸۵۲

مجموعه فیلسوفان و رسانه
ویریلیو و رسانه

جان آرمیتیج
مترجم: مسعود زمانی مقدم
ویراستار علمی: محمد خندان
(عضو هیئت علمی دانشگاه تهران)

پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی

مجموعه فیلسوفان و رسانه؛

ویریلیو و رسانه

جان آرمیتج

مترجم: مسعود زمانی مقدم

دبیر مجموعه و ناظر علمی: محمد خندان

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران

طراح جلد و گرافیک: صادق جمالی

صفحه آرا: احمد الهی

چاپ: پیکان

چاپ نخست: ۱۴۰۴

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک دوره: ۷-۵-۹۲۵۸۰-۶۲۲-۹۷۸

شابک جلد: ۱-۷-۹۲۵۸۰-۶۲۲-۹۷۸

نشانی:

تهران، خیابان سمیه،
حوزه هنری، پژوهشکده
فرهنگ و هنر اسلامی
کدپستی: ۱۵۹۷۱۹۵۱۴
شماره تماس: ۸۸۸۹۶۹۳۳

نقل و چاپ نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است.

شماره تماس نشر پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی: ۰۹۱۰۸۱۰۴۲۸

برای جان

فهرست مطالب

پیشگفتار پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی	۸
مقدمه مترجم	۱۳

سپاسگزاری	۱۵
مقدمه	۱۷

فصل نخست: زیبایی‌شناسی ناپدید

مقدمه	۴۴
جهان چنان‌که می‌بینیم‌اش در حال گذر است:	۴۵
رویکردی زیبایی‌شناسانه به جهان «پیکنولپسی»	۴۸
زیبایی‌شناسی پیکنولپسی	۵۲
پروتزهای تکنیکی آسایش زیرآستانه‌ای، تصاویر، و فردگرایی نوده‌ای	۵۶
فراسوی تکنیکانه	۶۱
زیبایی‌شناسی ناپدید	۶۸
نتیجه‌گیری	۶۸

فصل دوم: سینما، جنگ، و لجستیک ادراک

مقدمه	۷۰
سینما، جنگ، و زیبایی‌شناسی ناپدید	۷۰
زیبایی‌شناسی ناپدید، سینما،	۷۶
و تشدید فراسوی تکنیکانه مدرن «پرواز به سوی ناشناخته»	۸۳
سینما و زیبایی‌شناسی ناپدید: ژان بودریار	۸۷
زیبایی‌شناسی ناپدید و لجستیک ادراک	۹۵
نتیجه‌گیری	۹۵

فصل سوم: رسانه‌های جدید؛ بینایی، اینرسی، و تلفن همراه

مقدمه	۹۸
ماشین بینایی	۱۰۲
اینرسی قطبی: تأثیر فرود بر ماه	۱۰۶
تلفن همراه: کنترل از راه دور جهانی	۱۱۰
درباره‌ی خاستگاه‌های فضای کنترل از راه دور جهانی	۱۱۳
تصویرسازی آماری، اینرسی قطبی، و سانحه:	۱۱۵
گسترش تدریجی یک سایبرنتیک اجتماعی-سیاسی	۱۲۳
نتیجه‌گیری	۱۲۳

۱۲۵ فصل چهارم: شهر وحشت؛ حلقه تصویر ایزاری تلویزیون و حوادث رسانه‌ای

۱۲۶ مقدمه

۱۲۷ منظروای از حوادث: جهش تروریسم

۱۳۳ شهر وحشت: حلقه تصویر ایزاری تلویزیون

۱۳۷ حلقه تصویر ایزاری تلویزیون، نظامی‌گرایی تئاتری،

و گفتمان‌های دیداری حواس‌پرتی

۱۴۵ حلقه تصویر ایزاری تلویزیون، حوادث رسانه‌ای، و هماهنگ‌سازی احساسات

۱۴۸ نتیجه‌گیری

۱۵۱ فصل پنجم: کار منتقد هنر تکنولوژی؛ موزه سوانح

۱۵۲ مقدمه

۱۵۶ چشم‌اندازی زیبایی‌شناسانه درباره نظریه رسانه:

رویکردهای انتقادی و غیرانتقادی به هنر و تکنولوژی معاصر

۱۶۲ هنر، تکنولوژی، و فرهنگ: نقد ویریلیو از سانحه

۱۶۶ نقد زیبایی‌شناسانه: موزه سوانح

۱۷۲ هنر تاجایی‌که چشم می‌تواند ببیند: «شب موزه‌ها»

۱۷۵ نتیجه‌گیری

۱۷۷ فصل ششم: نتیجه‌گیری

۱۸۹ راهنما برای مطالعه بیشتر آثار پل ویریلیو

۱۹۷ واژه‌نامه

۲۰۳ منابع و مأخذ

پیش‌گفتار پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی

امروزه رسانه‌ها، به‌ویژه رسانه‌های جدید مبتنی بر فضای مجازی، نقشی مهم در معنابخشی به زندگی انسان ایفا می‌کنند. کار و فراغت انسان، به‌عنوان دو بعد اصلی زندگی، هرچه بیشتر به رسانه‌ها متکی شده‌اند. از این‌رو فهم ابعاد فلسفی رسانه‌ها به یک ضرورت انکارناپذیر در جهان معاصر بدل شده است. با وجود این، یکی از حوزه‌هایی که در کشور ما آن‌طور که باید و شاید مورد توجه مجامع علمی قرار نگرفته، همین حوزه «فلسفه رسانه» است. به‌رغم نفوذ قوی رسانه‌ها در ابعاد مختلف زندگی، کمتر به این مسئله پرداخته‌ایم که رسانه چه نسبتی با هستی و معنای زندگی ما دارد. بنابراین لازم است به قدر وسع خود در پر کردن این خلأ بکوشیم.

ما در مواجهه با رسانه‌ها و تکنولوژی‌های جدید، از جمله رسانه‌های دیجیتال و فضای مجازی، علاوه بر کسب «مهارت» در استفاده از این تکنولوژی‌ها، نیازمند حصول «خودآگاهی» در قبال آنها هستیم تا فاصله معقولی با آنها داشته باشیم. حفظ فاصله معقول با اشیا، به‌عنوان عملی انسانی، می‌تواند یا ناشی از احساس «ترس» باشد، یا ناشی از خودآگاهی فلسفی در قبال «امکان‌ها و خطرهای» توأمان آنها. آنچه راهگشای فرهنگ انسانی است، گذر از ترس‌های غریزی به خودآگاهی فلسفی است. مواجهه فلسفی با فضای مجازی، کوششی برای گشودن راه‌های چنین‌گذری است. آشنایی با افکار

فلسفی در زمینه رسانه و به ویژه فضای مجازی، می‌تواند به رشد خودآگاهی فلسفی در قبال جامعه و جهان معاصر در بین ما ایرانیان کمک کند.

رسانه‌ها و نظام‌های اطلاعاتی در افق امکان‌های متناهی ما که به گشودگی جهان وابسته است، تأسیس و تقویم می‌شوند و از این رو ضمن اینکه می‌توانند از برخی جهات امکان‌هایی نجات‌آفرین و رهایی‌بخش به ما عرضه کنند، از برخی جهات دیگر متضمن فروبستگی و به مخاطره افکندن برخی جوانب وجودی انسان هستند. برخلاف پاره‌ای مشهورات رایج، در عصر رسانه‌ها و جامعه اطلاعاتی، آزادی و رهایی اموری از پیش داده‌شده و تعیین‌یافته نیستند، بلکه رسانه‌ها و تکنولوژی‌های اطلاعاتی به نحو همزمان بر خطر و نجات دلالت دارند و بهره‌مندی از امکان‌های نجات‌بخش آنها مستلزم «مراقبه» و «مبالات» در مورد وجود انسان و ارزش‌های انسانی است. فلسفه از دیرباز نوعی مراقبت برای حفظ اعتدال در زندگی انسان تلقی می‌شده است و اکنون نیز می‌تواند به ما بیاموزد که چگونه در جهان رسانه‌ای شده، اهل خودنگهدای و کف نفس و اعتدال باشیم و در بین ساحات مختلف زندگی محدود خویش، موازنه و تعادل برقرار کنیم.

مواجهه با آراء فیلسوفان بزرگ در هر زمینه‌ای می‌تواند سرآغاز مناسبی برای تمرین تفکر فلسفی در آن زمینه باشد. فیلسوفان بزرگ آموزگاران تفکر به

انسان‌اند و ما در بحث از آراء آنها، صرفاً به نشر و انتقال افکارشان به دیگران نمی‌پردازیم، بلکه مهم‌تر از آن، در راه و رسم تفکر با آنان شریک می‌شویم و سیر در طریق تفکر را از آنان فرامی‌گیریم. فلسفه‌ورزی در حوزه «فلسفه رسانه» را نیز می‌توانیم با گفتگو و بحث درباره آراء فیلسوفان و متفکران بزرگ و اثرگذار بیاغازیم. چنین تلقی‌ای منجر به ترجمه مجموعه «فیلسوفان و رسانه» شده است. در هر مجلد از مجموعه «فیلسوفان و رسانه» دلالت‌های آراء یکی از فیلسوفان و متفکران اثرگذار قرن بیستم، شامل مارتین هایدگر^۱، والتر بنیامین^۲، پل ویریلیو^۳، فریدریش کیتلر^۴، اسلاوی ژیزک^۵، و مانوئل کاستلز^۶ در عرصه رسانه و تکنولوژی اطلاعات بررسی می‌شود.

مجلد حاضر به شرح آراء پل ویریلیو اختصاص دارد که توسط جان آرمیتیج^۷، استاد مطالعات رسانه در دانشگاه نورثومبریا^۸، نوشته شده است. پل ویریلیو از نظریه‌پردازان مهم تکنولوژی، رسانه، و فرهنگ در فرانسه است که در ایران چندان شناخته شده نیست. ویریلیو آثار معتبری درباره نسبت فرهنگ و

1. Martin Heidegger

2. Walter Benjamin

3. Paul Virilio

4. Friedrich Kittler

5. Slavoj Žižek

6. Manuel Castells

7. John Armitage

8. Northumbria University, UK

رسانه در جهان معاصر نوشته است، از جمله: زیبایی‌شناسی امحاء^۱، جنگ و سینما^۲، ساحت مفقود^۳، ماشین خیال^۴، و بمب اطلاعاتی^۵. بررسی روابط بین ادراک، لجستیک، شهر، و تکنولوژی‌های جدید رسانه‌ای توسط ویریلیو یکی از قدرتمندترین تحلیل‌ها درباره جهان معاصر است. جان آرمیتج که یکی از معتبرترین مفسران انگلیسی‌زبان ویریلیو است، در ویریلیو و رسانه شرحی جامع از ایده‌های مهم مربوط به رسانه در آثار وی ارائه می‌کند. کتاب، متون اساسی ویریلیو درباره رسانه‌ها را پوشش می‌دهد و آنها را با توجه به چارچوب‌های نظری عام‌تری که منظومه فکری ویریلیو را توضیح می‌دهند، تفسیر می‌کند و تأثیر بنیادین آنها را بر تفکر فرهنگی معاصر شرح می‌دهد. تأملات ویریلیو درباره رسانه، برای کسانی که به پژوهش درباره فرهنگ رسانه‌ای معاصر می‌پردازند بسیار مفید و مسئله‌آموز است و این کتاب مقدمه خوبی برای ورود به دنیای ویریلیو محسوب می‌شود. آرتور کروکر^۶ که خود از تحلیل‌گران برجسته جامعه و فرهنگ معاصر به شمار می‌آید، درباره کتاب حاضر چنین

1. *The Aesthetics of Disappearance*

2. *War and Cinem*

3. *The Lost Dimension*

4. *The Vision Machine*

5. *Information Bomb*

6. Arthur Kroker

گفته است: «اگر پل ویریلیو را راهنمایی اساسی برای فهم آینده دیجیتالِ قرن بیست و یکم بدانیم، گزارش درخشان جان آرمیتج از "ویریلیو و رسانه" اساسِ بینش فکری ویریلیو را بررسی می‌کند: زیبایی‌شناسی، نقد رسانه‌های جدید، نظریهٔ سیاسی، تحلیل سینمایی، و اختلالِ خلاقِ تکنولوژیک^۱. در این کتاب، نوشتن از پل ویریلیو به تذکری زنده و دلهره‌آور دربارهٔ سود و زیان ناشی از امحاءِ فرهنگ، جامعه، و سیاست در زبان رسانه‌های جدید، بدل می‌شود».

محمد خندان

عضو هیأت علمی دانشگاه تهران / تابستان ۱۴۰۱

مقدمه مترجم

کتاب ویریلیو و رسانه نوشته جان آرمیتج به بررسی عالمانه اندیشه‌ها و آثار پل ویریلیو، فیلسوف و نظریه‌پرداز فرانسوی، می‌پردازد. این چهارمین کتابی است که آرمیتج درباره ویریلیو نوشته است.

اساساً قرائت و فهم نظریه‌ها و نوشته‌های پسامدرنیست‌ها بسیار دشوار است و ترجمه آنها دشوارتر. چنین متونی ضمن پیچیدگی‌های مفهومی و نظری ذاتی‌شان دارای خصلتی میان‌رشته‌ای‌اند و از حیث نگارشی نیز متن‌شان عمدتاً سنگین، مبهم، و مملو از واژه‌سازی‌های فراوان است. خود نویسنده این کتاب نیز علاوه بر توضیح ده‌ها مفهوم جدید که ویریلیو وضع کرده است، چند اصطلاح خاص خودش را ساخته است. از این‌رو، در ترجمه این اثر گریزی از آوردن پانویس‌های متعدد انگلیسی نداشته‌ام. همچنین در ترجمه برخی از واژگان یا اصطلاحات، به دلیل کثرت و نوع خاص استفاده از آنها و برای فهم بهتر متن، صورت انگلیسی آنها را به کار گرفته‌ام، برای مثال، واژگان «تکنولوژی»، «اینرسی»، «لجستیک». با وجود این، تا جایی که ممکن بوده است از معادل‌های فارسی استفاده کرده‌ام.

در این متن، در موارد زیادی عامدانه از افعال نامعمول استفاده شده است که در ترجمه سعی کرده‌ام این رویه را تغییر ندهم؛ مگر در برخی از موارد که برخی از این افعال در فارسی به هیچ وجه معنا را نمی‌رساند. در واقع سبک نوشتاری نویسنده که البته مبتنی بر سبک و اصطلاحات خود ویریلیو است، در ترجمه

فارسی آن حفظ شده است. همچنین کوشیده‌ام حتی الامکان زبان نسبتاً ادبی نویسندگان را منتقل کنم و متن را ساده‌سازی نکنم. افزون بر این، در این کتاب از واژگان گوناگون نسبتاً مترادفی استفاده شده است که بسیار دقت کرده‌ام این واژگان را به جای هم نیاورم، برای مثال واژگان «حادثه»، «ساخته»، «تصادف»، «رویداد»، «رخداد»، و «تصادم»، یا واژگان «دهشت»، «وحشت»، «ترس»، «هراس»، «خوف»، و «ترور»، یا واژگان «کلان‌شهر»، «آبرشهر»، «فراشهر»، و «پساشهر».

باری، امیدوارم که خوانندگان فرهیخته این کتاب بر خطاهای احتمالی من در ترجمه این اثر چشم‌پوشند و کتاب را سودمند و آموزنده بیابند. در پایان، از جناب آقای دکتر محمد خندان بابت همکاری و صبوری‌شان بسیار سپاس‌گزارم. ترجمه این کتاب را به استاد عبدالحسین نیک‌گهر تقدیم می‌کنم، به پاس یک عمر فعالیت و تلاش ارزشمند ایشان در علوم اجتماعی ایران.

مسعود زمانی مقدم

مرداد ۱۴۰۲، خرم‌آباد

سپاسگزاری

من از چند نفر برای سهم حامیانه‌شان در ویریلیو و رسانه^۱ سپاس‌گزارم: شان کیوبت^۲، که در ابتدا کتاب را پیشنهاد کرد؛ پُل ویریلیو^۳، که اکنون به اندازه‌ی من شگفت‌زده خواهد شد که این چهارمین کتابی است که درباره‌ی آثار او نوشته‌ام؛ آندریا دروگن^۴ و لورن موهالند^۵، که ویراستارانی چیره‌دست، همکارانی دقیق، و راهنماهایی حساس و مشوق در طول سردییری‌ام در اکنون ویریلیو: چشم‌اندازهای جاری در مطالعات ویریلیو^۶ و نگارش ویریلیو و رسانه^۷ بوده‌اند؛ و در نهایت، دوستانِ خوام در سیاست فرهنگی^۸، بیش از همه رایان بیشاپ^۹، داگلاس کلنر^{۱۰}، مارک فیدرستون^{۱۱}، و جوی گارنت^{۱۲} هنرمند، که جلد این کتاب با نقاشی درخشان او زینت یافته است. گفت‌وگوی تقریباً هرروزه‌ی من با چنین همراهان ارزشمندی درباره‌ی ایده‌های ویریلیو درباره‌ی رسانه‌ها و چیزهای بسیارِ دیگر، نه تنها به فرد در فهم ماهیت متناقض جهان کمک می‌کند، بلکه به نحوه‌ی رهایی از پاسخ‌های تثبیت‌شده به آن نیز یاری می‌رساند.

1. *Virilio and the Media*

3. Paul Virilio

5. Lauren Mulholland

7. *Virilio and the Media*

9. Ryan Bishop

11. Mark Featherstone

2. Sean Cubitt

4. Andrea Drugan

6. *Virilio Now: Current Perspectives in Virilio Studies*8. *Cultural Politics*

10. Douglas Kellner

12. Joy Garnett